

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет фізичної культури, спорту та здоров'я
Кафедра теорії спорту та фізичної культури

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ З РІЗНИХ ВИДІВ
ВОЛЕЙБОЛУ, СУДДІВСЬКА ПРАКТИКА
підготовки: першого (бакалаврського) рівня

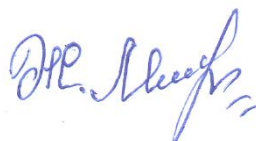
для денної (очної) і заочної форм здобуття освіти один

Силабус освітнього компонента «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ З РІЗНИХ ВИДІВ ВОЛЕЙБОЛУ, СУДДІВСЬКА ПРАКТИКА» підготовки перший (бакалаврський рівень)

Розробник: Радченко О.В. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії спорту та фізичної культури.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Мудрик Ж. С.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії спорту та фізичної культури

протокол № 1 від 28.08 2025 р.

Завідувач кафедри:

Альошина А.І.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента	
		денна (очна) форма навчання	заочна форма навчання
Денна (очна) (заочна) форма здобуття освіти	А Освіта, А7 Фізична культура і спорт «Фізична культура і спорт», перший (бакалаврський) рівня	Нормативний	
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання	
		3	3
ІНДЗ: <u>є/немає</u>		Семестр	
		6	6
		Лекції	
		10 год.	4 год.
		Практичні заняття	
		20 год	6 год.
		Самостійна робота	
		110 год.	122 год.
		Консультації	
		10 год.	18 год.
		ІНДЗ:	
		немає	немає
		Форма контролю:	
	6 семестри		
	залік	залік	
	Мова навчання:		
		українська	

II. Інформація про викладача

Радченко Олександр Вікторович	кандидат наук з фізичного виховання та спорту	доцент	доцент кафедри теорії спорту та фізичної культури	Rad71@etmail.ua 0950204090
-------------------------------------	--	--------	---	--

Дні занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Вибірковий освітній компонент «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ З РІЗНИХ ВИДІВ ВОЛЕЙБОЛУ, СУДДІВСЬКА ПРАКТИКА» спрямований на практичне і теоретичне опанування здобувачами знань та вмінь, професійно-педагогічних навичок, необхідних для самостійної організаторської, тренерсько-педагогічної роботи з волейболу. Передбачає вивчення правил гри різних видів волейболу, обов'язків суддів, розробка регламенту змагань, календаря змагань, оформлення таблиць результатів змагань, ведення протоколу змагань, роботи з електронними технічними засобами для організації змагань, вивчення жестів суддів.

Силабус вибіркового освітнього компонента «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ З РІЗНИХ ВИДІВ ВОЛЕЙБОЛУ, СУДДІВСЬКА ПРАКТИКА» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого бакалаврського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента «Організація та проведення змагань з різних видів волейболу, суддівська практика» полягає у формуванні в здобувачів освіти теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для здійснення самостійної організаторської, тренерсько-педагогічної та суддівської діяльності у сфері волейболу.

Завдання освітнього компонента:

1. Ознайомлення з правилами гри у різних видах волейболу (класичний, пляжний, сидячий тощо);
2. Вивчення функціональних обов'язків суддів, зокрема головного, другого судді, секретаря та лінійних суддів;
3. Оволодіння навичками складання регламентів і календарів змагань;
4. Оформлення протоколів та таблиць результатів змагань;
5. Практичне застосування жестів суддів;
6. Використання електронних технічних засобів для організації та супроводу змагань.

3. Soft skills.

У процесі опанування освітнього компонента здобувачі освіти розвивають наступні **гнучкі (soft) навички**:

- **Комунікативні навички** — ефективна взаємодія з учасниками змагань, суддями, тренерами, глядачами та іншими організаторами;

- **Критичне мислення** — прийняття обґрунтованих рішень у нестандартних або конфліктних ситуаціях під час проведення змагань;

- **Командна робота** — здатність працювати в суддівській та організаційній команді для досягнення спільної мети;

- **Лідерські якості** — уміння брати на себе відповідальність за проведення заходів, координувати роботу інших;

- **Стресостійкість** — збереження ефективності роботи в умовах емоційного напруження та швидкого прийняття рішень;

- **Організаторські здібності** — планування, підготовка та контроль за якісним проведенням спортивних змагань;

- **Цифрова грамотність** — вміння користуватися сучасними електронними засобами для ведення документації та технічного забезпечення змагань.

4. Структура освітнього компонента, денна (очна) форма навчання.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи організації та проведення змагань з різних видів волейболу						
Тема 1. Історія виникнення, еволюція розвитку та сучасний стан правил гри з різних видів волейболу.	7	2		5		РМГ /4
Тема 2. Класифікація видів волейболу та особливості організації змагань у кожному з них.	6	2		4		РМГ /4
Тема 3. Правила змагань та системи розіграшу з різних видів волейболу.	7	2		5		РМГ /4
Тема 4. Роль і функції суддів у волейболі.	6	2		4		РМГ /4
Тема 5. Документація та організаційне забезпечення змагань з різних видів волейболу.	9	2		5	2	РМГ /4
Разом за модулем 1	35	10		23	2	20
Змістовий модуль 2. Практичний курс методики навчання організації та проведення змагань з різних видів волейболу, суддівська практика,						
Тема 6. Методика навчання правил гри з різних видів волейболу	14		4	10		РМГ /16
Тема 7. Основи планування та проведення змагань з різних видів волейболу.	19		2	15	2	РМГ /8
Тема 8. Підготовка майданчика, інвентарю та суддівських бригад	17		2	15		РМГ /8
Тема 9. Методика суддівства з різних видів волейболу.	21		4	15	2	РМГ /16
Тема 10. Аналіз помилок суддівства, перегляд відео з різних видів волейболу.	17		2	15		РМГ /8
Тема 11. Проведення змагань (рольова гра, симуляція) з різних видів волейболу.	16		4	10	2	РМГ /16
Тема 12. Функціональні обов'язки технічного делегата та його роль в організації та контролі проведення змагань з волейболу.	7			7	2	РМГ /8
Тема 13. Підсумкова перевірка знань та демонстрація навичок з	2		2		2	РМГ /8

різних видів волейболу.						
Разом за модулем 2	115		20	87	8	80
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

Структура освітнього компонента, заочна форма навчання.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи організації та проведення змагань з різних видів волейболу						
Тема 1. Історія виникнення, еволюція розвитку та сучасний стан правил гри з різних видів волейболу.	7			5	2	РМГ /4
Тема 2. Класифікація видів волейболу та особливості організації змагань у кожному з них.	5			5		РМГ /4
Тема 3. Правила змагань та системи розіграшу з різних видів волейболу.	9	2		5	2	РМГ /4
Тема 4. Роль і функції суддів у волейболі.	7			5	2	РМГ /4
Тема 5. Документація та організаційне забезпечення змагань з різних видів волейболу.	9	2		5	2	РМГ /4
Разом за модулем 1	37	4		25	8	20
Змістовий модуль 2. Практичний курс методики навчання організації та проведення змагань з різних видів волейболу, суддівська практика,						
Тема 6. Методика навчання правил гри з різних видів волейболу	12			10	2	РМГ /16
Тема 7. Основи планування та проведення змагань з різних видів волейболу.	19		2	15	2	РМГ /8
Тема 8. Підготовка майданчика, інвентарю та суддівських бригад	17			15	2	РМГ /8
Тема 9. Методика суддівства з різних видів волейболу.	17			15	2	РМГ /16
Тема 10. Аналіз помилок суддівства, перегляд відео з різних видів волейболу.	15			15		РМГ /8
Тема 11. Проведення змагань (рольова гра, симуляція) з різних видів волейболу.	17		2	15		РМГ /8
Тема 12. Функціональні обов'язки технічного делегата та його роль в організації та	14			12	2	РМГ /8

контролі проведення змагань з волейболу.						
Тема 13. Підсумкова перевірка знань та демонстрація навичок з різних видів волейболу.	2		2			РМГ /8
Разом за модулем 2	113		6	97	10	80
Всього годин/Балів	150	4	6	122	18	100

Завдання для самостійного опрацювання.

Ознайомитися з офіційними правилами гри:

1. Класичний волейбол (FIVB),
2. Пляжний волейбол,
3. Волейбол сидячи,
4. Парковий волейбол.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Передбачає роботу в колективі, відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. На кожному прагматичному занятті здобувач вищої освіти за виконання навчальних завдань отримує бали.

За об'єктивних причин навчання може відбуватись у дистанційному режимі. Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко. Завдання для самостійного опрацювання входять у структуру лабораторних занять та оцінюються в процесі лабораторних занять при виконанні навчальних завдань.

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Із ОК, де формою контролю є залік, оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом ОК. У цьому випадку завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів.

Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило – 100.

Повторне складання заліків, екзаменів допускається не більше як два рази з кожного ОК: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан.

Політика щодо академічної доброчесності. При підсумковому оцінюванні списування з будь-яких джерел заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). **Політика щодо дедлайнів та перескладання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у відповідні терміни згідно розкладу навчальних занять та заліково-екзаменаційних сесій. Відпрацювання практичних занять можливе протягом семестру до початку заліково-екзаменаційної сесії за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Додатково студент може бути оцінений за такі види діяльності: **Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти.** У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Положення про визнання результатів навчання,

отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (1_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._2_ред.pdf (vnu.edu.ua), зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній освіті, згідно положення університету.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали, згідно положення університету.

V. Підсумковий контроль

Порядок проведення заліку.

Залік з освітнього компонента «Організація та проведення змагань з різних видів волейболу, суддівська практика» проводиться з метою перевірки рівня засвоєння здобувачами теоретичних знань та практичних умінь, набутих у процесі вивчення дисципліни.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права дозвлати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Питання для перездачі заліку.

Теоретичні блок питання:

1. Назвіть основні відмінності між класичним, пляжним та сидячим волейболом.
2. Яка структура організаційного регламенту волейбольного турніру?
3. Поясніть функціональні обов'язки:
  - а) головного судді,
  - б) другого судді,
  - в) лінійних суддів,
  - г) секретаря.
4. Які основні положення правил гри у класичний волейбол (6×6)?
5. Які особливості проведення змагань із пляжного волейболу?
6. Охарактеризуйте систему "коловий турнір" та "олімпійська система" у волейболі.
7. Види таблиць для підрахунку результатів змагань.
8. Призначення і структура календаря змагань.
9. Які є види електронних технічних засобів для супроводу волейбольних змагань?
10. Яке значення має точне ведення протоколу матчу?
11. Проаналізуйте еволюцію правил гри у класичному, пляжному та парковому волейболі.
12. Які існують види волейболу та в чому полягають особливості організації змагань у кожному з них?
13. Дайте характеристику діючим правилам проведення змагань з різних видів волейболу.
14. Поясніть різновиди систем розіграшу в турнірах з волейболу.
15. Яка роль суддів у змаганнях з волейболу?
16. Охарактеризуйте функції головного судді, лінійного, секретаря.
17. Назвіть основні документи, які оформлюються при організації та проведенні змагань.

18. Поясніть структуру та зміст організаційного забезпечення турніру з волейболу.

Практичні блок питань та/ завдань:

1. Продемонструйте основні суддівські жести (наприклад: "порушення", "торкання сітки", "аут" тощо).
2. Заповніть приклад протоколу матчу.
3. Розробіть простий регламент турніру з 6 команд.
4. Складіть календар змагань для турніру на 4 дні.
5. Продемонструйте використання одного з електронних сервісів (таблиць, програм тощо) для підрахунку результатів.
6. Складіть список необхідного інвентарю для проведення змагань з пляжного волейболу.
7. Проаналізуйте ситуацію: гравець торкнувся сітки під час атаки — хто і як це фіксує?
8. Розробіть схему розміщення суддів і офіційних осіб на майданчику.
9. Наведіть приклад запису заміни гравця в протоколі.
10. Складіть список типових помилок, яких слід уникати при суддівстві аматорських змагань.;
11. Опишіть методику навчання правил гри з різних видів волейболу.
12. Які етапи планування необхідно врахувати при підготовці змагань?
13. Визначте вимоги до підготовки спортивного майданчика, інвентарю та суддівської бригади.
14. Розкрийте основні принципи методики суддівства у волейболі.
15. Які найпоширеніші помилки допускаються під час суддівства? Як проводиться їх аналіз?
16. Охарактеризуйте послідовність дій під час практичного проведення змагань (рольова гра, симуляція).
17. Поясніть функціональні обов'язки технічного делегата та його роль у забезпеченні якості змагань.
18. Які критерії оцінювання ефективності організації та суддівства змагань?
19. Як використовуються відеоматеріали для підвищення кваліфікації суддів з волейболу?
20. Розробіть приклад (сценарій) проведення міні-турніру з пляжного або класичного волейболу.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література

1. Андрухович Є. І. (2020) – Основні засади суддівства з волейболу. Суддівська колегія змагань. Документ подає системні вимоги до колегії, жестикуляції, організаційних аспектів. vseosvita.ua
2. Лапочук Н. О., Удачина Л. І. (2020) – Навчально-методичний посібник «Організація та суддівство змагань з видів спорту». Включає блок по волейболу, шаблони календаря, протоколів, жеребкування, таблиць результатів. vseosvita.ua
3. Навчальні матеріали ГО ФВУ. <https://www.fvu.in.ua/uk/dokumentatsiya>
4. НФХС High School Volleyball Officials Manual (2025-27) – сучасний інструктивний посібник з офіційними візуальними ілюстраціями механіки суддівства під егідою Національної федерації США. store.referee.com.
5. Van Kammen R. (2021) –All About Libero 2021 Prep Volleyball Annual Edition 101 Tips For Better Volleyball Officiating Посібники орієнтовані на суддів і тренерів, містять практичні поради, пояснення нових правил, покрокові інструкції. reddit.com.

Інтернет-ресурси

1. Книга суддівських випадків (офіційна інтерпретація для змагань ГО ФВУ) 2020. https://www.fvu.in.ua/sites/default/files/2021-09/knyga_vypadkiv_suddivstva_2020.pdf.pdf
2. Методичні вказівки та інструкції (офіційна інтерпретація для змагань ГО ФВУ) 2020. https://www.fvu.in.ua/sites/default/files/2021-09/Metodychni_vkazivky_ta_instrukciyi-2020.pdf
3. USA Volleyball – офіційні PDF-версії правил та інтерпретацій (2023–2025) для класичного, пляжного та сидячого волейболу.